

НОГООН КРУЖКА

Ехэ бүлын стол дээрэ олон амһарта байна. Тэдэнэй дунда ногоон кружка харагдана. Энэ кружка бултанда ойро, олон бодол түрүүлнэ. Бэшэ шэл, шаажан амһартаһаа гоёшье бэшэ бшуу. Газаа таладаа эрхы дарама гурбан холторхойтой юм. “Галиханай кружка”, “баабайн кружка”, “Зоригтын кружка” гэжэ гурбан нэрэтэй. Энэ кружкаар үхибүүд хү, сай омогорхон уудаг.

Ногоон кружка олон юумэ үзөө. Холын аян гаталһан түүхэтэй.

Гэрэй эзэн баабай хоёрдохи басаган Галиингаа түрэхэдэ, энэ кружка абаһан байгаа. Түрүүн хүлдэ ороходоо, кружкаараа самнаад, ябажархиһан гэдэг.

Энэ кружкаар Галихан халуун хү уудаг һэн. 1941 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалха Агуухэ дайн эхилээ. Бүхы арад дайсание дарахаа жагсаа. Галииншье баабай дайнда мордохо болоо һэн. Баабайнгаа түхээржэ байхада, гурбатай Галихан ногоон кружкаа асаржа һарбайгаа.

Баабайдань удаан ябаха бүри, холо ошохо бүри ногоон кружкань урин болоо: энээнээ харахадаа, гэр нютагаа, басагадаа һанадаг һэн. Бүри һүүлдэ болоходо, гэртэнээ абажа гараһан юумэ гэхэдэ, гансал ногоон кружка болоо бэлэй. Нүхэдэйнгөө “кружкаа үгэл даа, уһа уухам” гэхэдэ: “Бү мартуулагты, басаганайм кружка юм”, – гээд, һарбайдаг һэн.

Шанга тулалдаан болоһон дээрэнһээ талын дунда, дайнай түрүүшын зэргэдэ тулалдажа ябаашадта уһан таһалдаа бэлэй. Тэрэ үедэ энэ кружка соо дүүрэн үлэнһэн уһые табан хүн хубаажа уугаа һэн.

Нэгэтэ зурагар нүхэнэйнгөө хажууда табсан дээрэ ногоон кружка табяад һуутарынь, дайсан довтолһон байгаа. Галиин баабай гэдэргээ сухарин ябаба. Гэнтэ гэдэргээ харан гэхэдэнь, дайсанай ойро ногоон кружкань наранда яларжа харагдаа ха. Тиихэдэнь Галиин баабайда баатар зориг бусалжа: “Хүүгэдэйнгээ түлөө урагшаа!” гэжэ

хашхараад, жадаа үргэн, урагшаа гүйжэрхийнэн байгаа. Энэнь нүхэдтэнь жэшээ боложо, дайсаниие хүрдөөн дараа нэн.

Галиин баабай энэ кружкаараа хэды олон шархатаһан нүхэдтөө унда уулгааб, ехэ гол мүрэнүүдһээ уһа удхааб! Олон лэ ушар тэрэ хөөрэдэг даа.

Энэ кружкын гурбан холторхойшые түүхэтэй: нэгэдэхинь Берлин абалганда һомондо халта дайрагдаа, хоёрдохинь Хинганай дабаанда шулуу дайраа. Тиихэдэ гурбадахинь дайнда бэшэ, харин гэртээ холгороо. Жаргал хүбүүн бүһэдөө шагтагалаад, “дайлалдан наадажа” ябатараа, пеэшэнэй углуу дайруулаа юм.

Галиин баабай дайнһаа бусажа ерэхэдээ, дүүрэн саахартайгаар ногоон кружкын найматайхан Галидаа бусажа үгөө нэн. Энэ кружка дээрэһээ олон хөөрэлдөөн бүлэ соо мүнөөшые гарадаг даа. Галихан энэ кружкаяа һургуулида һурахадаа ходо абажа ябаа. “Ногоон кружкаа харахадаа, баабайнгаа абажа ябаһые һанагшаб. Тиихэдэ номдоо оролдохо хүсэл зориг түрэдэг һэм”, – гээд, тэрэ дүүнэртээ хөөрэдэг.

Мүнөө ногоон кружка Галиин баабайн түрүүшын зээ Зоригто хүбүүнэй нэрэтэй болоод байгаа.

Һая бүлэ соо һонин зүблөөн боложо, ногоон кружкаяа түүхын музейдэ тушааха гэлсэбэ.

Эжы, абын эдлэл үнэтэй, эрэ болохын зориг түрүүлдэг. Энэ кружка иимэ түүхэтэй юм.